

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry:n lausunto koskien ”Tekoäly ja tekijänoikeus: Vastuullinen tekoälyn kehittäminen ja käyttö” pienryhmätyöskentelyn loppuraporttia

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry:ltä (jäljempänä ”STY”) lausuntoa Tekijänoikeusasioden neuvottelukunnan pienryhmätyöskentelyn loppuraportista ”Tekoäly ja tekijänoikeus: Vastuullinen tekoälyn kehittäminen ja käyttö.” STY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä loppuraportin toimenpiteistä

Yleishuomiona loppuraportista STY haluaa mainita, että jatkovalmistelussa tulee huolellisesti arvioida mahdollisen sääntelyn vaikutuksia tekoälyteknologioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Tekoäly tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia yhteiskunnalle, elinkeinoelämälle ja myös luoville aloille muun muassa tuottavuuden, innovaatioiden ja uusien palveluiden näkökulmasta.

On tärkeää varmistaa, ettei sääntely muodostu tarpeettoman raskaaksi tai laaja-alaiseksi ja siten heikennä teknologian kehittämisen, käyttöönoton ja hyödyntämisen edellytyksiä tai vaaranna siitä saatavia hyötyjä.

Ryhmäkohtaiset huomiot

1. Luova ryhmä

STY yhtyy raportissa esitettyyn näkemykseen siitä, että aineettoman pääoman ja tekijänoikeussuojan puolustaminen on tärkeää teknologioista riippumatta. STY pitää tärkeänä, että voimassa olevan lainsäädännön mukaiset oikeuksien pidättämismekanismit ovat selkeitä, tehokkaita ja ennakoitavia. Lisäksi tekoälyllä tuotetun sisällön merkitsemistä on perusteltua edelleen kehittää läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden edistämiseksi.

STY:n näkemyksen mukaan jatkovalmistelussa on perusteltua vahvistaa mahdollisuuksia ja löytää keinoja puuttua syvävääräennöksiin sekä varmistaa yksilöiden oikeus omaan kuvaansa ja ääneensä.

STY puoltaa loppuraportissa esitettyä huomiota siitä, että myös pienet kielialueet tulee huomioida tekoälyjärjestelmien kehityksessä. Kotimaisten kielimallien kehittämisen edistäminen tarkoituksenmukaisilla keinoilla on kannatettavaa.

2. Teknologia-ryhmä

STY yhtyy ryhmän näkemykseen laadukkaiden ja eettisesti kestävien datasettien keskeisestä merkityksestä. Datan läpinäkyvyyteen ja laatuun on tärkeää kiinnittää riittävästi huomiota. Tämä tukee sekä oikeudenhaltijoiden että AI-toimijoiden oikeusvarmuutta ja luottamusta järjestelmän toimivuuteen.

STY pitää tärkeänä, että mahdollisia lisensiointiratkaisuja kehitettäessä varmistetaan niiden oikeusvarmuus, käytännön toteuttamiskelpoisuus sekä yhdenmukaisuus EU-oikeudellisen sääntelykehyksen kanssa.

Lisensiointiratkaisujen kehittämistä ei ole tarkoituksenmukaista ohjata kansallisen sääntelyn keinoin, vaan niiden tulisi ensisijaisesti olla markkinaehtoisuuteen perustuvia.

3. Juridiikka-ryhmä

Juridiikka-ryhmän sisällä vaikuttaa olevan näkemyseroja monista keskeisistä teemoista, joten on selvää, että asia vaatii vielä jatkojalostamista.

Yleishuomiona juridiikkaryhmän raportista STY mainitsee, että aineettomien oikeuksien suoja ja tekoälykehitys ovat luonteeltaan kansainvälisiä. Tätä taustaa vasten on aiheellista pohtia, olisiko kansallisilla pelisäännöillä realistisia edellytyksiä vaikuttaa tekoälykehityksen suuntaan ja olisivatko kansalliset pelisäännöt ylipäättään sopiva viitekehitys kotimaiselle tutkimukselle tai teknologia- ja tekoälyteollisuudelle, jotka toimivat kansainvälisessä ympäristössä.

STY toteaa lisäksi, että tekoälykoulutukseen käytettävää aineistoa koskevien mahdollisten lisensiointijärjestelmien kehittämisessä tulisi lähteä markkinaehtoisuudesta ja pyrkiä myötäilemään kansainvälisiä kehityskulkuja. Haasteena tulee olemaan aineettomien oikeuksien suojan toteuttaminen ns. input-aineiston osalta, mutta vahvaa suojaa ja keinoja suojan toteuttamiseen on syytä tavoitella.